

Postrzeganie ubóstwa i nierówności dochodowych w Polsce¹. Wyniki Badania spójności społecznej 2018.

87 %

osób uważa,
że różnice
dochodowe
w Polsce są
zbyt duże

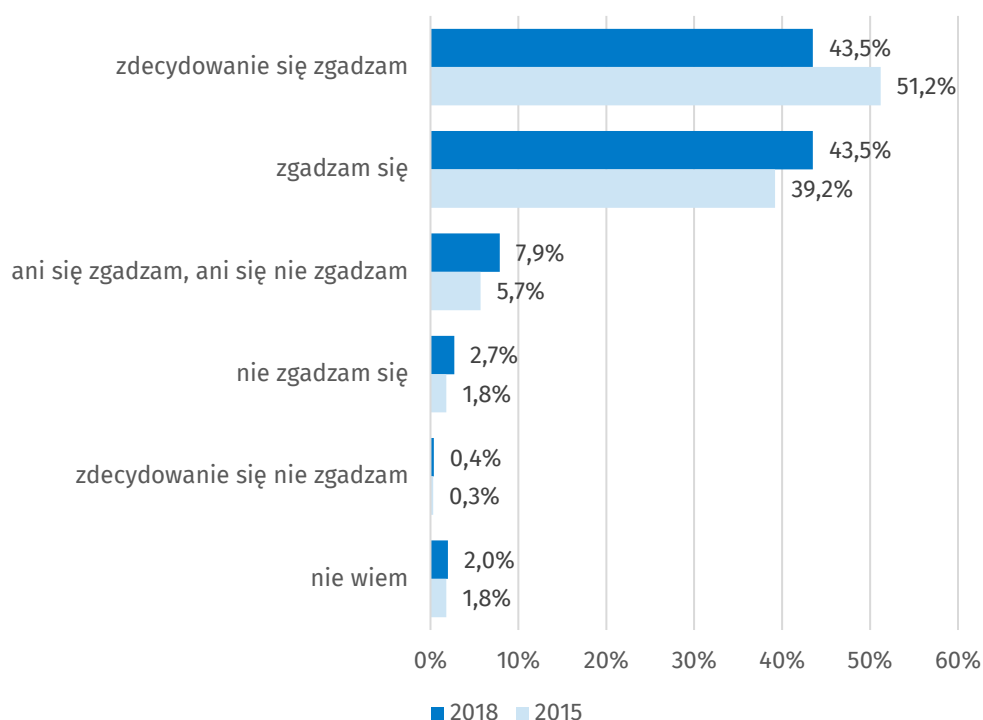
Opinie na temat zasięgu ubóstwa w Polsce są bardzo zróżnicowane. Najczęściej zasięg ubóstwa szacowano na poziomie od 26% do 30% oraz od 16% do 20%. Zdecydowana większość społeczeństwa sądzi, że w Polsce mamy do czynienia ze zbyt dużymi nierównościami dochodowymi. Istnieje również powszechne przekonanie, że do obowiązków państwa powinno należeć zmniejszanie dysproporcji w tym zakresie i że to państwo powinno zapewnić każdemu podstawowe minimum dochodów oraz wspierać ludzi żyjących w ubóstwie. Do najbardziej preferowanych form pomocy kierowanej do osób ubogich należą w kolejności: pomoc w znalezieniu pracy, pielęgnacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych, zwiększenie dostępności do bezpłatnych usług medycznych, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego osobom starszym oraz zasiłki pieniężne.

Prezentowane w notatce informacje pozwalają zapoznać się z subiektywnymi opiniami mieszkańców Polski na temat różnic dochodowych, skali ubóstwa w Polsce oraz roli państwa w rozwiązywaniu tych ważnych problemów społecznych. Informacje te stanowią uzupełnienie publikowanych przez GUS analiz dotyczących sytuacji dochodowej gospodarstw domowych oraz ubóstwa opartych na miarach obiektywnych.

Co myślimy na temat różnic dochodowych w Polsce?

Zdecydowana większość (87%) mieszkańców Polski w wieku 16 lat i więcej uważa, że w Polsce różnice dochodów są zbyt duże. Z opinią tą nie zgadza się tylko ok. 3% osób.

Wykres 1 Stosunek mieszkańców Polski do opinii: różnice dochodów są w Polsce zbyt duże, (w % osób w wieku 16 lat i więcej)



23.10.2018 r.

Społeczna percepcja zasięgu ubóstwa i nierówności dochodowych niewiele się zmieniła w porównaniu z 2015 r.

Nieznacznie zmalał (z ok. 90% do 87%) odsetek osób podzielających opinię o zbyt dużych różnicach dochodowych.

¹ Reprezentacyjne Badanie spójności społecznej zostało przeprowadzone w dniach 05.02.-30.05.2018 r. Odpowiedzi na pytania w kwestionariuszu indywidualnym udzieliło ponad 13 tys. osób w wieku 16 lat i więcej. Dane z roku 2015 pochodzą z poprzedniej edycji badania.

Społeczne postrzeganie różnic dochodowych w 2018 r. w porównaniu z rokiem 2015 niewiele się zmieniło. Wówczas odsetek osób podzielających opinię o zbyt dużych różnicach dochodowych w Polsce był niewiele większy i wynosił nieco ponad 90%, natomiast z opinią tą nie zgadzała się co pięćdziesiąta osoba.

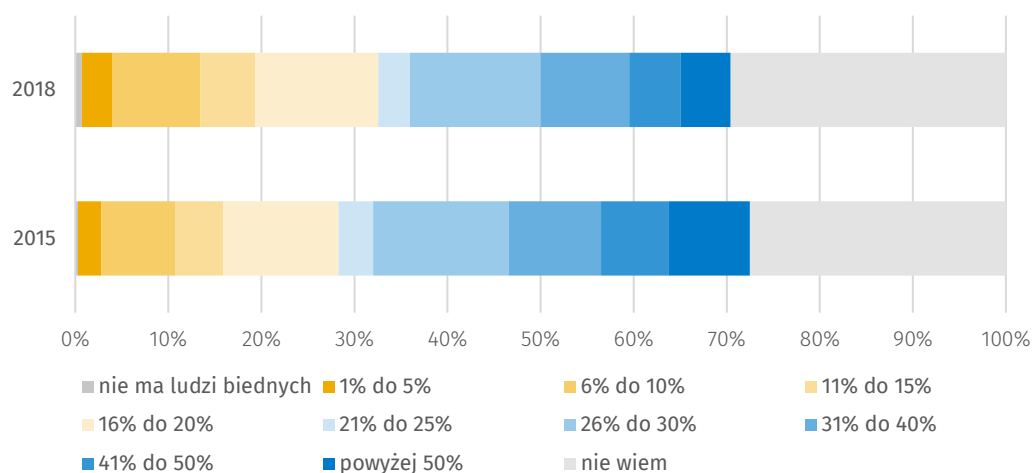
Jaki procent stanowią w naszym kraju ludzie biedni?

Opinie na temat zasięgu ubóstwa w Polsce są bardzo zróżnicowane. Zwraca przy tym uwagę wysoki odsetek osób, które nie potrafią oszacować zasięgu występowania tego zjawiska (29,5%). Mniej niż 1% osób w wieku 16 lat i więcej uważa, że w Polsce nie ma ludzi biednych, tzn. takich, którym m.in. nie starcza pieniędzy na zakup jedzenia, odzieży, opłacenie mieszkania. Z drugiej strony ponad 5% osób sądzi, że biedna jest ponad połowa polskiego społeczeństwa. Najczęściej zasięg ubóstwa szacowano na poziomie od 26% do 30% (takie wartości podało 14% osób) oraz od 16% do 20% (13% osób).

Generalnie w 2018 r. w porównaniu z 2015 r. społeczna percepcja zasięgu ubóstwa w Polsce nie zmieniła się znacząco. Można jednak zauważyć niewielki spadek odsetka osób szacujących skalę ubóstwa na więcej niż 20%.

Opinie mieszkańców Polski w wieku 16 lat i więcej dotyczące zasięgu ubóstwa w Polsce w % osób^a

ODSETEK LUDZI BIEDNYCH WG OPINII (PRZEDZIAŁY)	Ogółem	
	2015	2018
nie ma ludzi biednych	0,3	0,7
1% do 5%	2,5	3,3
6% do 10%	8,0	9,4
11% do 15%	5,1	5,9
16% do 20%	12,4	13,2
21% do 25%	3,7	3,4
26% do 30%	14,6	14,0
31% do 40%	9,9	9,5
41% do 50%	7,3	5,5
powyżej 50%	8,7	5,4
nie wiem	27,5	29,5



^a Opracowano na podstawie odpowiedzi na pytanie: Jak Pan/Pani sądzi, jaki procent (w przybliżeniu) stanowią w naszym kraju ludzie biedni? Chodzi o ludzi, którym m.in. nie starcza pieniędzy na zakup jedzenia, odzieży, opłacenie mieszkania.

Mieszkańcy Polski najczęściej zasięg ubóstwa szacowali na poziomie 26-30% oraz 16-20%.

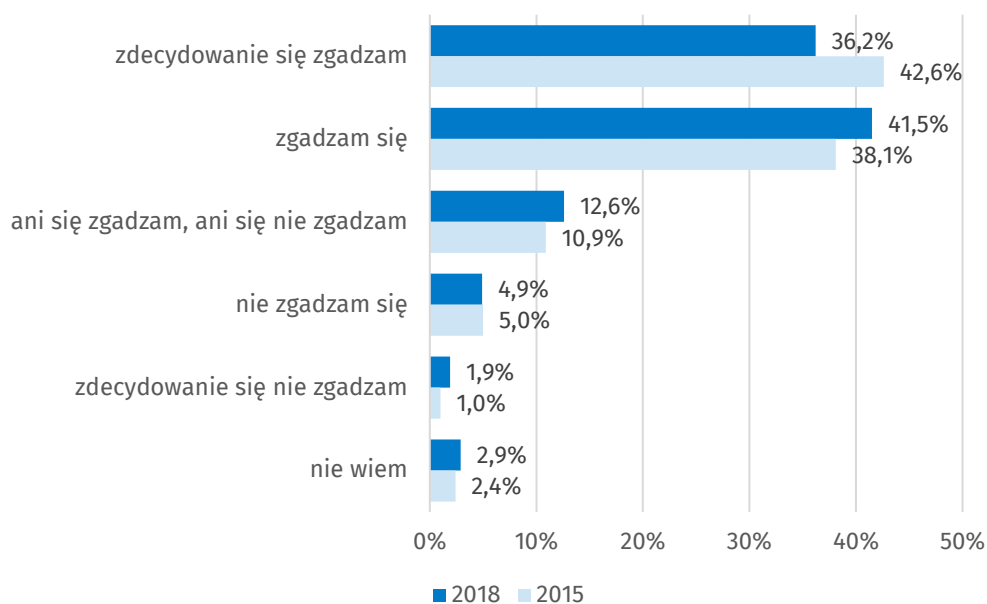
Jak postrzegamy rolę państwa w niwelowaniu różnic dochodowych i ograniczaniu ubóstwa?

Mieszkańcy Polski uważają w większości, iż do obowiązków państwa należy zmniejszanie różnic pomiędzy wysokimi i niskimi dochodami. Z takim twierdzeniem zgadza się (w tym zdecydowanie) prawie 78% osób w wieku 16 lat i więcej. Przeciwnego zdania jest niecałe 7% osób.

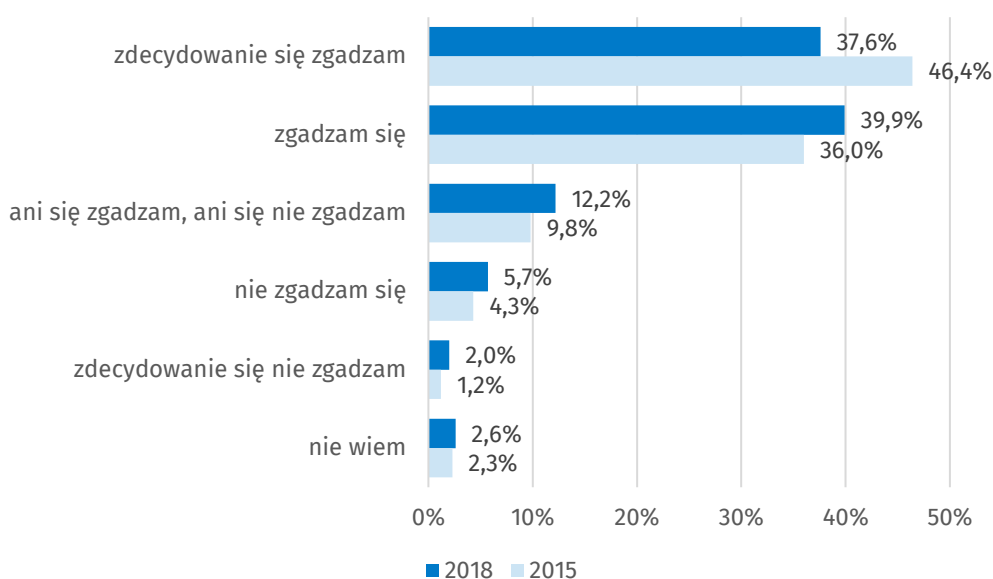
Podobnie postrzegana jest rola państwa w zapewnieniu każdemu minimalnego dochodu - ok. 78% mieszkańców Polski uważa, że państwo powinno zapewnić każdemu podstawowe minimum dochodu a ok. 8% - nie zgadza się z tą opinią.

Zdecydowana większość mieszkańców Polski w wieku 16 lat i więcej dostrzega potrzebę aktywnej roli państwa w ograniczaniu dysproporcji dochodowych oraz we wspieraniu materialnym osób żyjących w ubóstwie.

Wykres 2. Stosunek mieszkańców Polski do opinii: do obowiązków państwa powinno należeć zmniejszanie różnic pomiędzy wysokimi i niskimi dochodami (w % osób w wieku 16 lat i więcej)



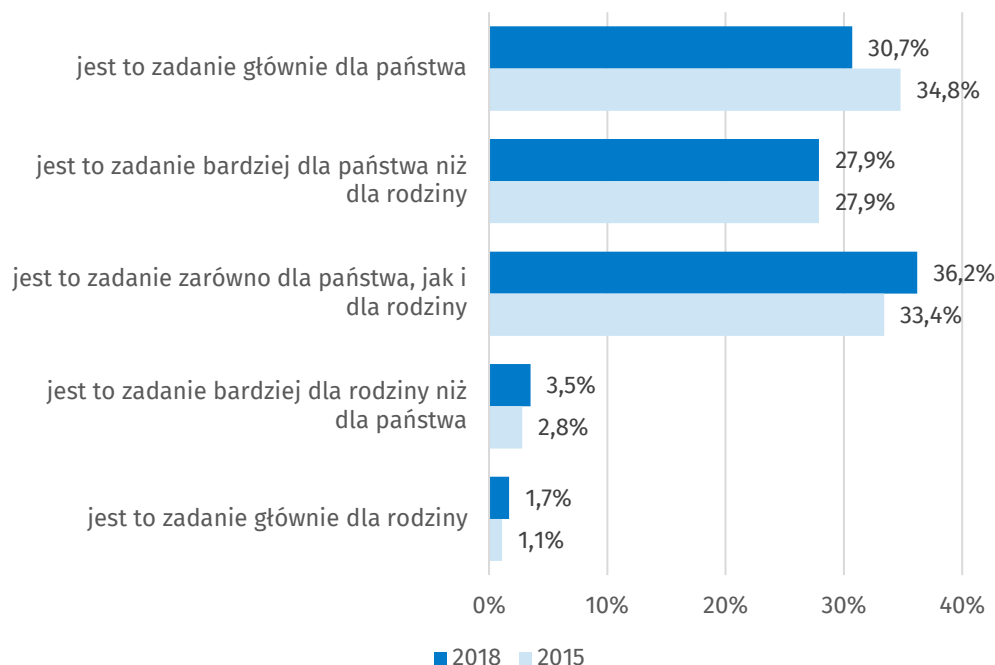
Wykres 3. Stosunek mieszkańców Polski do opinii: państwo powinno zapewnić każdemu podstawowe minimum dochodów (w % osób w wieku 16 lat i więcej)



Powszechne jest również przekonanie o potrzebie zaangażowania państwa w pomoc ludziom biednym. Zgodnie z opinią ok. 59% osób wsparcie materialne dla ludzi żyjących w ubóstwie

jest przede wszystkim zadaniem dla państwa a nie rodziny². Ponad jedna trzecia (ok. 36%) uważa, że jest to zadanie zarówno dla państwa jak i dla rodziny. Rodzinę, jako główne źródło wsparcia materialnego osób ubogich postrzega natomiast około co dwudziesty mieszkaniec Polski (3,5% uważa, że jest to zadane bardziej dla rodziny niż dla państwa, a ok. 2%, że jest to zadanie głównie dla rodziny).

Wykres 4 Stosunek mieszkańców Polski do roli państwa i rodziny we wspieraniu materialnym osób żyjących w ubóstwie w % osób w wieku 16 lat i więcej



Powyższe dane wskazują iż poparcie społeczne dla interwencjonizmu państwa w zakresie niwelowania różnic dochodowych oraz udzielania wsparcia materialnego dla osób ubogich jest w 2018 r. bardzo duże. Jednak w porównaniu z rokiem 2015 możemy mówić o niewielkim spadku tego poparcia. O blisko 5 p. proc. zmniejszył się np. odsetek osób uważających, iż państwo powinno zapewnić każdemu minimum dochodów a o 3 p. proc., odsetek osób twierdzących, iż obowiązkiem państwa jest zmniejszanie różnic dochodowych. Nieco rzadziej też wskazywano państwo jako źródło wsparcia materialnego dla osób żyjących w ubóstwie.

Jakiego rodzaju pomocy najbardziej potrzeba ludziom ubogim?

W opinii społecznej najbardziej potrzebną formą pomocy dla osób żyjących w ubóstwie jest pomoc w znalezieniu pracy. Jako jedną z trzech najbardziej potrzebnych form wsparcia uważają ją 43% mieszkańców Polski w wieku 16 lat i więcej. Ważne znaczenie mają również usługi społeczne. Preferowane jest głównie wsparcie w postaci: pomocy w pielęgnacji osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych (ok. 32%), zwiększenia dostępności bezpłatnych usług medycznych (ok. 28 %) oraz pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego osobom starszym (ok. 25%). Zasiłki pieniężne za jedną z trzech najważniejszych form wsparcia uważa ok. 16% osób. Generalnie nie ma zbyt dużych rozbieżności w oczekiwaniach dotyczących pomocy ubogim pomiędzy ogółem społeczeństwa a osobami dotkniętymi ubóstwem dochodowym³. Jedynie w przypadku zasiłków pieniężnych taka różnica jest wyraźna. Zasiłek pieniężny za jedną z trzech najważniejszych form pomocy uważa ok. 24 % osób uznanych wg kryterium dochodowego za ubogie (czyli o ok. 8 p. proc. więcej niż wśród ogółu społeczeństwa).

Za najważniejsze formy pomocy uznano: pomoc w znalezieniu pracy, pomoc w opiece nad osobami chorymi, niepełnosprawnymi oraz zwiększenie dostępności do bezpłatnych usług medycznych. Takich form wsparcia częściej niż zasiłków pieniężnych oczekują też osoby ubogie.

² Suma odpowiedzi jest to zadanie głównie dla państwa oraz jest to zadanie bardziej dla państwa niż dla rodziny.

³ Za ubogie pod względem dochodowym uznano te gospodarstwa domowe i wszystkie osoby w tych gospodarstwach, w których miesięczny dochód, jakim dysponowało gospodarstwo (w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie) był niższy od wartości uznanej za próg ubóstwa. Granicę ubóstwa przyjęto na poziomie 60% mediany dochodu ekwiwalentnego, czyli porównywalnego między gospodarstwami o różnym składzie demograficznym.

Tablica 1. Najbardziej potrzebnych form pomocy dla osób ubogich w opinii mieszkańców Polski^a w % osób

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		osoby dotknięte ubóstwem dochodowym	
	2015	2018	2015	2018
pomoc w znalezieniu pracy ^b	74,3	43,1	81,6	49,5
pomoc w pielęgnacji osób przewlekle chorych, niepełnosprawnych	33,1	31,7	27,4	29,1
zwiększenie dostępności bezpłatnych usług medycznych	28,7	27,6	24,5	28,1
pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego osobom starszym (np. sprzątanie, pranie, zakupy, ugotowanie posiłku)	19,3	24,8	17,4	22,5
zasiłki pieniężne	18,7	15,8	30,2	23,5
zapewnienie dostępu do tanich mieszkań komunalnych, socjalnych	13,8	12,6	9,6	11,2
bezpłatne żłobki i przedszkola dla dzieci	12,4	12,2	9,0	8,3
pomoc na cele mieszkaniowe (pokrycie czynszu, opłat za energię, gaz, remont mieszkania)	11,4	11,7	15,8	13,7
stworzenie miejsc, gdzie dzieci mogłyby pod fachową opieką odrobić lekcje, spędzić część czasu wolnego	12,0	10,6	10,1	8,7
zapewnienie wakacyjnego odpoczynku dla dzieci	10,4	10,0	11,9	8,4
stypendia dla dzieci i młodzieży na kontynuację nauki w szkołach średnich i wyższych	10,3	9,0	11,4	7,4
bliższa i długotrwała współpraca osób/instytucji udzielających pomocy z osobami potrzebującymi	9,5	8,2	8,2	6,1
poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, pedagogiczne)	7,2	8,1	5,0	5,5
tania komunikacja np. autobusy*	.	8,1	.	9,5
systematyczna pomoc rzeczowa (odzież, żywność, bezpłatne podręczniki szkolne)	9,5	7,2	11,7	7,0
upowszechnienie informacji na temat możliwości korzystania przez osoby potrzebujące z różnych form pomocy	7,5	6,9	5,6	4,5
zapewnienie bezpłatnego, ciepłego posiłku	7,6	6,6	7,6	6,1
stworzenie miejsc dla osób starszych* (np. klubów, świetlic)	.	5,2	.	3,7
bezpłatny Internet*	.	3,1	.	2,8
inne	0,4	0,8	0,2	0,7

^a Opracowano na podstawie odpowiedzi na pytanie: *Biorąc pod uwagę miejsce swojego zamieszkania - miasto, wieś - jakiego rodzaju pomocy najbardziej potrzeba ludziom tu mieszkającym, których uznałyby/uznałaby Pan/Pani za ludzi żyjących w biedzie? Proszę wskazać od 1 do 3 najważniejszych form pomocy.*

^b W edycji Badania spójności społecznej w 2015 roku, w kafeterii odpowiedzi pkt. 1 był sformułowany następująco: *Pomoc w znalezieniu pracy osobom bezrobotnym.* W edycji Badania w 2018 analogiczny pkt 1 brzmi: *Pomoc w znalezieniu pracy.* Taka zmiana brzmienia mogła wpłynąć na uzyskane odpowiedzi.

* W edycji Badania spójności społecznej w 2015 roku, w kafeterii nie zostały zamieszczone te warianty odpowiedzi.

Porównując dane dotyczące preferowanych form pomocy społecznej w 2018 r. z danymi z 2015 r. zwraca przede wszystkim uwagę bardzo duży spadek odsetka osób uważających pomoc w znalezieniu pracy za jedną z najbardziej pożądanых form wsparcia (o ok. 31 p. proc. w przypadku całej populacji i ok. 32% wśród ubogich). Tak wysoki spadek w roku 2018 można wiązać zapewne z poprawą sytuacji na rynku pracy. Nie bez znaczenia jest także fakt, że w badaniu z 2018 r. pytano o „pomoc w znalezieniu pracy” a w poprzedniej edycji badania – o „pomoc w znalezieniu pracy osobom bezrobotnym”.

Należy także odnotować spadek znaczenia w 2018 r. zasiłków pieniężnych jako preferowanej formy pomocy osobom ubogim. Jest to szczególnie widoczne w przypadku opinii osób dotkniętych ubóstwem dochodowym. W 2015 r. zasiłek pieniężny, jako jedną z trzech najważniejszych sposobów pomocy, postrzegało ponad 30% osób ubogich a w 2018 r. – ok. 24%. W 2015 r. była to druga natomiast w 2018 r. – czwarta spośród najczęściej wskazywanych przez osoby ubogie form pomocy. W tej grupie osób, rzadziej niż w 2015 r., za najważniejsze uznawano wsparcie dotyczące dzieci i młodzieży (takie jak np. zapewnienie wypoczynku wakacyjnego dzieciom). W mniejszym stopniu oczekiwano także pomocy w formie rzeczowej.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Badań Społecznych
Wydział Badań i Analiz Jakości Życia
i Kapitału Społecznego
Anna Bieñkuńska
Arkadiusz Góralczyk
Tel: 22 608 35 21
e-mail: a.bienkunska@stat.gov.pl

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Dawidziuk
Tel: 22 608 34 75, 22 608 30 09
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Wydział Współpracy z Mediami

tel.: 22 608 34 91, 22 608 38 04

faks: 22 608 38 86

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl



www.stat.gov.pl



@GUS_STAT



@GlownyUrzadStatystyczny

Powiązane opracowania

[Jakość życia w Polsce w 2015 r. Wyniki Badania spójności społecznej.](#)

[Informacja sygnałna „Różne oblicza ubóstwa w Polsce w 2015 r. i 2018 r. na podstawie Badania spójności społecznej”](#)

[Informacja sygnałna „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r.”](#)

[Publikacja „Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016”](#)